

САНА ОЛОХ

Х а б м а т
1981 оыл алтынньы
ыйтан тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙНОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 66 (5111)

1978 сый. Бэс ыйын 3 күнэ
СУБУОТА

Сыаната
2 харчы

Советскай общество салайар уон-
на сүрүннүүр күүһүнэн, кини поли-
тической систематын, государствен-
най уонна общественной тэрилтэлэ-
рин ядроларынан Советскай Союз
Коммунистической партията буо-
лар. ССКП норуот туһугар тэрил-
лэн үлэлиир, норуокка сулууспалыыр

(Саха АССР Конституциятыттан)

Саха Автономнай Советскай Социалистической Республикатын Конституциятын (Төрүт Сокуонун) ылыныы уонна биллэри туһунан Саха Автономнай Советскай Социалистической Республикатын Верховнай Советын Д Е К Л А Р А Ц И Я Т А

Саха Автономнай Советскай Социалисти-
ческой Республикатын Верховнай Совета Са-

ха АССР норуотун аатыттан Саха Автоном-
най Советскай Социалистической Республика-

тын Конституциятын (Төрүт Сокуонун) ылы-
нар уонна кини 1978 сый. ыйын 31 күнүт-
тэн үлэбэ киллэриллэрин туһунан биллэрэр.

Саха АССР Верховнай Советын Президиумун Председателэ А. ОВЧИННИКОВА.

Саха АССР Верховнай Советын Президиумун Секретара Е. КЫЧКИН.

Якутскай к., 1978 с. ыйын 31 күнэ.

Саха Автономнай Советскай Социалистической Республикатын Конституциятын (Төрүт Сокуонун) үлэбэ киллэри бэрээдэгин туһунан Саха Автономнай Советскай Социалистической Республикатын С О К У О Н А

Саха Автономнай Советскай Социалистической Республикатын Верховнай Совета ууар:
1 ыстатыйа. 1978 сый. ыйын 31 күнүн иһинэ ылыл-
лыбыт Саха АССР Сокуонна уонна Саха АССР государствен-
ной органнарын атын аста-
рара Саха АССР 1978 сыллаах
Конституциятыгар утарымба-
тарын, бэйэлэрин ситиллэрин
онунан илдьэ хаалларар.
2 ыстатыйа. Саха АССР 1978
сыллаах Конституциятын ылы-
нааха диэри быыбардаммыт
Саха АССР Верховнай Совета
Саха АССР саага Конституция-
та Саха АССР Верховнай Со-
ветыгар биир бары боломуочу-
баларын олоххо киллэрэр.
Саха АССР 1978 сыллаах
Конституциятын ылынааха
диэри быыбардаммыт государ-
ственной быһаас олохтоох ор-
гана Саха АССР саага Кон-
ституцията народнай депутат-

тар олохтоох Советтарыгар
биирбит бары боломуочула-
рын олоххо киллэрэллэр.
Саха АССР 1978 сыллаах
Конституциятын 74 ыстатыйа-
тынан олохтоммут народнай
депутаттар Советтарын боло-
муочубаларын бодьохторо ил-
дини ылынааха диэри быы-
бардаммыт Советтарга тарба-
наллар.
Саха АССР Верховнай Со-
ветын Президиума Саха АССР
Верховнай Советыгар уонна
Саха АССР народнай депутат-
тарын олохтоох Советтарыгар
уочараттаах быыбардары ыы-
тыы бириэмэтин быһаарыах-
таах.
3 ыстатыйа. Народнай депу-
таттар Советтарын ситэриллэх
уонна дьаһайар органнара, ми-
нистерстволар уонна ведомст-
волар, сууттар уонна Саха
АССР 1937 сыллаах Конститу-
циятыгар сөп түбөһүннөрөн тэ-

риллибит атын государственнай
органнар Саха АССР 1978
сыллаах Конституциятын
иһинлэргэ бериллэр болому-
чуулары, ону тэҥэ иһиникитин
Саха АССР саага Конституция-
тыттан үөскээн тахсар законо-
дательнай акталары ылынаах-
ха диэри, иһини ылынаах ил-
динэ таһаарыллыбыт законода-
тельством олоххо киллэрэл-
лэр.
4 ыстатыйа. Саха АССР 1978
сыллаах Конституциятын 141
ыстатыйатынан олохтоммут
оройуоннараады (куораттар-
даары) народнай сууттар на-
роднай сэтэстэлэрин болому-
чууларын бодьохторо, ити
Конституцияны ылынааха диэ-
ри талыллыбыт народнай сө-
тэстэлэргэ тарданар.
5 ыстатыйа. Саха АССР Вер-
ховнай Советын Президиума
Саха АССР Верховнай Советы-
гар, Саха АССР народнай де-

путаттарын олохтоох Советта-
рыгар быыбардар тустарынан
Сокуоннар бырайыактарын уон-
на Саха АССР Верховнай Со-
ветын Регламенын бырайыагы
ырытан оноруктаах итиннэ
Саха АССР Верховнай Советин
көрүүтүгэр киллэрэхтээх, ону
тэҥэ Саха АССР законодатель-
ствотын Саха АССР 1978 сый-
лаах Конституциятыгар сөп тү-
бөһүннэригэ үлэни тэрийи бэ-
рээдэгин быһаарыахтаах.
6 ыстатыйа. Саха АССР Ми-
нистрдэрин Совета Саха АССР
Министрдерин Советын туһунан
Сокуон бырайыагы ырытан
оноруктаах уонна Саха АССР
Верховнай Советин көрүүтүгэр
киллэрэхтээх.
7 ыстатыйа. Саха АССР на-
роднай депутаттарын Советта-
ра, иһинлэр ситэриллэх уонна
дьаһайар органнара, министр-
стволар уонна ведомстволар

атын государственнай уонна об-
щественнай органнар салайаач-
чылары Саха АССР Конститу-
циятын бырайыагы республи-
када норуот бүтүүнэ дьүүллэ-
һитиннэри сибээстэн иһирбит
ити органнар үлэлэрин кытта
сйбээстээх боллуруостарга
этинлэри уонна граждандар
бэлэтээһиннэрин көрүөхтөөх-
төр итиннэ итиллэри олоххо
киллэрингэ дьаһаллары ылыах-
таахтар.
Саха АССР Верховнай
Советын Президиумун
Председателэ
А. ОВЧИННИКОВА.
Саха АССР Верховнай
Советын Президиумун
Секретара
Е. КЫЧКИН.
Якутскай к., 1978 с.
ыйын 31 күнэ.

ДОБОРДОУУ УОННА БЫРААТТАҔЫ КӨСТҮҮТЭ

Ыам ыйын 30 күнүгөр
Пражскай Градска ССКП
КК Генеральнай секретара,
ССРС Верховнай Со-
ветын Президиумун Пред-
седателэ Л. И. Брежнев
ЧКП КК Генеральнай се-
кретарын, ЧССР Президе-
нин Г. Гусагы кытары ба-
сыһаллар.
Табаарастар Л. И. Бреж-
нев уонна Г. Гусак көрү-
һүүдэрэ бэйэ-бэйэлэри тол-
ру ойдохуу, итинни са-
палыы уонна добордоуу
быһыттар-майгыттар аста-
аста.
Х Х Х
Ыам ыйын 30 күнүгөр
Пражскай Градска ССРС
партийнай-правительствен-
най делегацията ЧССР пар-
тийнай-правительственной
делегациятын кытары көс-
сөһүннэлэрэ буолла.
Делегациялар билигин
сүһүөх нэмгэ дойдуттарга
инженердэр социалис-
тической общественны са-
быллары опытын, ССКП

тар уонна ЧКП-гар пар-
тийнай тутуу уонна иде-
ологической-интер үлэ хаа-
мыларын, экономиканы
сайыннарын уонна хаһаа
йынааһын ордуу кедьүүс-
төөх ыһымаларын ырытан
оноруу, социальный поли-
тика тустарынан информа-
циялары алаасталлар.
Аан дойдутаагы тирээн
тулар боллуруостарга са-
палыы ситинни билсэллэ
буолла.
Көсөһүннэлэр итинни
сипалыы, хардарыта тол-
ру ойдохуу уонна быраат-
тыы биэр салаалары бы-
һыттар-майгыттар ас-
тылар.
Х Х Х
Ыам ыйын 31 күнүгөр
Пражскай Чехословакия пар-
тийнай, государственнай
уонна правительственной
органнары итиннэ На-
циональной фронту тэри-
лэлэри предствителлэрин
табаары Л. И. Брежнев
баһылыктаах советскай

партийнай-правительствен-
най делегацияны кытары
көрсүһүүгэ аналлаах үө-
рүүлэх муһунахтара буол-
ла.
Муһуһуу дьон ССКП КК
Генеральнай секретарын,
ССРС Верховнай Советин
Президиумун Председате-
лин Л. И. Брежнев, ЧКП
КК Генеральнай секрета-
рын, ЧССР Президиун
Г. Гусагы туран эра дох-
суу, укуу итис таһынан,
«ЧКП—ССКП», «Туругу-
дун Советскай Союз» дьон
хаһыттарынан көрсүдүлэр.
Муһуһаа ЧКП КК ге-
неральнай секретара, ЧССР
Президиун Г. Гусак уонна
ССКП КК Генеральнай
секретара, ССРС Верхов-
най Советын Президиумун
Председателэ Л. И. Бреж-
нев таһ эһиллэр.
Х Х Х
Ыам ыйын 31 күнүгөр
ССКП КК Генеральнай
секретара, ССРС Верховнай
Советын Президиумун

Председателэ Л. И. Бреж-
нев баһылыктаах совет-
скай партийнай-правитель-
ственной делегация Пра-
гатаан Братиславага кэл-
лэ.
Советскай маһыттары
кытары манна кэллилэр
ЧКП КК Генеральнай се-
кретара, ЧССР Президе-
нт Г. Гусак уонна Чехосло-
вакия атын салайааччыла-
ра. Кэлбит дьону социа-
листической Словакия сто-
лицатын үгүс ахсааныах
предствителлэри истин-
ник эһэрэхтээхтэр.
Бэс ыйын 1 күнүгөр
Братислава Кремлигэр
ССРС партийнай-правител-
ственной делегацията
Словакия компартиятын
КК, Словакия Социалис-
тической Республиканы пра-
вительственной уонна го-
сударственной органнары
предствителлэри кытары
басыһаллар буолла.
Басыһаллар истин, та
баарытты быһыттар-май-
гыта ааста.
ССТА.

УДАРНАЙ СЫЛ ВАХТАТЫГАР

КУОТАЛАҔЫ НЫАҔЫЛААХТАРА

Оройуон 26 киноуста-
новкаларыттан 5 ый тү-
мүгүнэ 23 киноустановка
былаанынын ситиниллэх-
тик толордулар. Сыл са-
далааныагыттан барыта
4606 сеанс көрдөрүлүннэ,
онно 31830 киһи сырыт-
та, 49369 солкуобай үй
киллэрилиннэ.
Ордук үчүгүйдик С. И.
Литини уонна А. С. Аб-
рамова киномеханиктар-
даах Мындараайытаагы,
М. М. Федосеева уонна
И. И. Еремеев киномеха-
никтардаах Дирингээди,
В. И. Федоров салайар
Одлукуунаады киноуста-
новкалары үлэлэттилэр.
И. ОКОМОВ.
Мындааһыга таһаас
таһар үс баржа кэллэ. Ви-
лини сүөһүнэ тулар бар-
жаба 625 тонна таһаас
адалаһынна. Ол иһинтөн
421 тонна тутуу матыры-
ялаа (шифер, өсүөкүтэ),
35 тонна бороодукта, 28
тонна промышленнай та-
баар, 92 тонна комбинорм,
о. д. а. бааллар.
Икки баржа рейдэра ту-
рилар. Олорго 400-тонн та-
са тонна бурдук, 122 тонна
бороодукта, 112 тонна ком-
бинорм, о. д. а. адалаһын-
нылар. Итин таһынан мо-

баль, таһыр иһиттэр, о. д. а.
табаардар кэллилэр.
Од эрөөри таһаары сүө-
һөһүн тэрээһинэ мөлөх.
Сохохтар, таралталар ил-
ли уонна транспорт сити
туруора иһиттэр. Ол түмү-
гэр былаһыттымыт 93
грузчик оһуугар билигин
43 ара киһи үлэлиир.
Өрүс уутта турганник
түбэр. Оһон эрүүһүөх
дьаһаллар аһыһаллар.
Н. СЕМЕНОВ.

Туолууну хонтуруоллааһын — партийнай үлэ төрүтэ

Политическай уонна төрийэр үлэ биир сомо-
ротун хааччылар фактор-
дартан улахан мнэстэни
толорууну хонтуруоллаа-
һын ылар.

Уураахтар туолуула-
рын хонтуруоллааһына,
туолууну бэрэбэркэлээ-
һини практическай төр-
йэр үлэни ютта дүүрээ-
лэһини үтүө холобу-
рун ССКП Кини Комите-
т көрдөрөр. Кини Коми-
тет Политбюротугар, Се-
кретариатыгар толорууну
хонтуруоллааһын бэрэ-
дэгини мнэстэтэри
партийнай тэрлэтээр от-
чуоттара уонна информа-
циялар баалаһынаахтын
дүүрээһиннэллэр. Ити-
лэр партийнай комитет-
тар үлэлэрин үөрэтннэ
комплекснай бэрэбэркэ-
лэр кэннэлэртан эрэ
огобулаллара үгэс
буолла. Манык сыһыан
итэстэр биричиэлээ-
рин ордук толору ары-
дарга, кинилэри туоратар
сорукары бэлэтииргэ,
дьааланы сагаланы тэри-
дэргэ кыады биэрэр. Ити
нөстүүтүнэн, холобу-
р, партия КК «ССКП XXV
сьезини уураахтарын то-
лорууга партия Красно-
дарскайдаагы крайномун
төрийэр уонна политичес-
кай үлэни туһунан»
«ССКП Тамбовскайдаагы
обкома тыа хаһаайысты-
батын салайытын туһу-
нан» (1977 с.) Уураах-
тара буолаллар.

Кэнники бириэмээ,
ордук оройуоннаагы
XXIV партийнай конфе-
ренция кэнниттан, ССКП
райкома туолууну хонту-

руоллааһынга балаһча
утумнаах үлэни ыттар
буолла. ССКП райкомун
V пленумугар, оройуон-
наагы партийнай актив 8
муһунаахтарга, партия
райкомун бюротугар 41
бюроуос, ол иһигэр 27
төгүл маһнайгы сүһүөх
партийнай тэрлэтээр се-
кретардарын, союзтар
директордарын, тэрлэт-
лэр салайааччыларын от-
чуоттара, үрдүк партий-
най органнар уонна бэйэ
ылыммыт уураахтарын
туолууларын хонтуруол-
лааһын бэрэдэгини
дүүрээһини илэр, ССКП
райкомун аппара-
тыгар туолууну хонту-
руоллааһынга аналдаах
картотека олохтонно. То-
лорууга ылыммыт 48 то-
луулаах райком бюроту-
ган хонтуруолтан уһу-
лунна. Маны таһынан
ССКП обкомун 45 уураа-
х хонтуруолга ылыммыт
бытыттан 29-на болдо-
кор толорулунна.

Ол эрэри туолууну
хонтуруоллааһынга уон-
на төрийнэгэ билгити да-
һаны итэстэр элбэхтэр,
ылымнар уураахтар би-
риэмэттэр бары толо-
рулуудара ситиһиллэ-
рин. ССКП XXV съези-
нэ ыһыллыбытын кур-
дук, биир болууруоска
инкистэн уураахы ылы-
ны түбэттэлэрэ кэм да
баллар. Ол буоллааһына
толоруу дьэсипилиннэ-
тэ эсэ да намыһады
көрдөрөр. Сорох партий-
най тэрлэтээр ССКП
райкомун пленумарын,
бюроларын уураахтарын

(секретарь Дуранов В. Н.), лесопункт (сек-
ретарь Кондратьев Н. П.),
о. д. а. партийнай тэри-
лэтээр эмиэ мөлтөх ту-
рунтаах.

Партийнай тэрлэтээр
болобуой дьэсипилиннэ
салтыны үрдэтэр туһутар
инкистэн ССКП XXV
сьезини уонна Кини Ко-
митет Пленумарын уу-
раахтарын ирдэбиллэри-
гар сөп түбэһиннэрин
туолууну хонтуруоллаа-
һын күүһүрдэр дьаал-
лары ылым тустаахтык.

Партийнай үлэ прак-
тикаһыгар бэйэ уонна үрдү-
кү партийнай органнар
уураахтарын туолууну
хонтуруоллааһынга эл-
бэх формалар бааллар.
Олор иктеригэр эппиэт-
тэх коммунастар отчу-
оттары истин, мнэстэ-
сыйдаан уураах туолуу-
тун бэрэбэркэлээһини
уонна төрийн, партийнай
муһунаахтар уураахтарын
итэһинэ коммунастар
критическай атыһаларын
олоххо киллэрин туста-
рынан информациялар,
о. д. а. киллэрлэр.

Туолууну хонтуруол-
лааһын тупсарар, бу
болууруоска системаны
олохтуур сыматан «Пар-
тийнай тэрлэтээрэ уу-
раахтар туолууларын
хонтуруоллааһын уонна
бэрэбэркэлээһини төр-
ийн бириэмэттэр реко-
мендацията» дьэ ССКП
обкома таһаарыт бро-
шюратын партия райкома
былырын бары маһнай-
гы сүһүөх партийнай тэ-
рилэтээрэ таргатыт ту-
рар. Хомойуох иһин, үгэс
партийнай тэрлэтээр ити
рекомендациянан салай-
тарат үлэни ыһыттар.

Уһаһтан кэлэр уураах-
тар аналлаах сурунаалга
регистрациялаах тус-
таахтар. Ол кэнниттэн

уураах 1 №-дээх
форма быһытынан кон-
трольнай карточкага су-
руллар. Онуо райком
пленумун эбэтэр бюротун
хаһык уураах хонту-
руолга ылыммыт, хаһы-
кы болдооххо дьэни то-
лоруллуоттаах, бу уу-
раахы толорууга инкистэ-
туох дьааллар бэрлэ-
литтэр суруллар уонна
контрольнай карточкага
уураахы толорууга тух
үлэлэр ыһыллыбыттары
уураах хаһан хонтуруол-
тан уһулуубута бэлэти-
тэр.

Бэйэ ылыммыт уураах-
тарын хонтуруоллууга
2 №-дээх форма быһы-
тынан эмиэ итинни кон-
трольнай карточка толо-
руллар. Сорох тэрлэтээр
хонтуруол карточкатын
ончугар хонтуруол суру-
наала эбэтэр тэтэрээтэ
олохтонун сөп.

Уураах туолуутун ту-
ругун партияга, парт-
бюрога көрө аһыллы-
тэх уонна партийнай
вспай муһунаахтарга ма-
ды дүүрээһиннэллэтэх.
Уураах хонтуруолтан ба-
ры пуунуна толорула-
бут эрэ буоллааһына уһу-
луоттаах. Сыматан
партийнай тэрлэтээрэ
уураах туолуутун хонту-
руоллааһын бэрэдэгэ
эмиэ итинни.

Партийнай уураахтары
ситиһиллээхтин толоруу
биир сүрүн усулуобуя-
тынан кинилэри үгүтэ-
дин бэлэмнээһин буола-
һын опыт көрдөрөр. Би-
һиэхэ ити бэрээдэки ту-
гу кытаанахтык тугу-
һулуубат. Ол түмүтэр ки-
ми да быһаачы эбэтэр
нэстэбэт, чопчу сорука-
та уонна толоруллар бол-
дохторо ыһыллыбатах
уураахтар үгүстүн ылы-
лаллар. Манын уураах-
тар хонтуруоллуур уон-
на туолууларын төрийэр
уустук. Онон итинни уу-
раахтары ылыммытан
аннаастааһынаа наада.

Уураахтары толорууга
тыһынаах төрийэр үлэ
элбэх аһаастаах справ-
калар хомуйуунан, му-
һунаахтары ыһытынан уон-
на уураахтары ылыммы-
нан солбуллуо суохтаах.

Итэстэри эрдэс-
тээһин буолбатах кини-
лэри сэрэтин, бириэмэ-
тэр туораты, дьааланы
тупсары — дьэ бу манан
салайтарыахха, маныаха
дүүлүбүөххэ дьэ партия
ыһытынан хас биридир
партийнай тэрлэтэ, кини
салайар органа салайта-
ран үлэллэхтэх.

Э. МОНАСТЫРЕВ,
ССКП райкомун пар-
тийнай-төрийэр үлэ
отделын сэбиэднэсэйэ.

Дуранов орто оскуолатын ахсыс кылаастары-
гар алгебрага суртуулан үлэлэри барыта 41
үөрэнээччи толордо. Онуога алгебра кыһаахына
туруорулунна, ахсыс үлэ үгүтэһиннэ сыналалла.
СИМОНКА: бастагы экзаменын туйаһыгар тугу-
тарбит Тома Тытыскаева.

ОСКУОЛАЛАРГА — ЭКЗАМЕННАР

Оскуолаһа бүтэрээччи-
лэри билгити улахан эппи-
лэтэх уонна долгуттуу-
лаах кэм. Бэс ыйы 1 кү-
нүттэн экзаменнар са-
далаһаллар.

ДИРИН: Х аһаастар 31
оһолор бары аһааста
контингенти. Бастаһына
пуучча тыаһыгар суртуула-
һа ыһыллыны. Үөрэнээч-
чилэр сорукаһына бары
толорулар. Бэс ыһык-
ны сөһүннэһини «б»-нэ су-
руйдулар. Ордук үгүтэһи
бэрэбэркэлээһини финан-
ска оһолор көрдөрүлэр.
Кинилэртан Тома Эверсто-
ва, Оля Попова, Петьа Со-
бокин уо. д. а. үлэллэ-
үгүтэһини толорулар.
Финанска аһааста пуучча
тыһы уонна литература-
тын эдэр учуутал Д. М.
Мостникова үөрэтэр.

Л. СЫСОЛЯТИНА.

ЧУРАПЧЫ: 1 №-дээх арыс
кылаастаах оскуолатын бү-
тэрээччилэр бастагы эк-
заменын, алгебраһы, ба-
ры туттардылар. Суртуу-
лан үлэһэ 45-тан 41-дэ-
рэ «б», 10-сара «д» сыһы-
ны ыһыллар. Кинилэр ор-
толорулар VIII «а» кылаас-
тан Валерий Ордахов, Му-
ся Наилова, Паша Хожа-
нова, VIII «б»-тан Еля Фе-
латова, Миша Массарев,
Наташа Оконешникова
уо. д. а. бааллар.

С. ПОПОВ.

МУГУДАЙ орто оскуо-
латын ахсыс кылааһын
25 үөрэнээччиттэн 23-
тэһэ экзамен кыһаах-
тырабы ыһыттар. Бас-
тагы экзамены (алгебра-
һы) сүүс бырыһыан тут-
тардылар. Ол эрэри сым-
на хаачыстыбага үрдүк
суох буолла. «б» сыһы-
на биир де үлэһи суртуула-
бата, оттон «а»-ду түөрт
эрэ кийи ыла.

С. ЧИЧИГИНАРОВ.

Сарсын — Мелиоратор күнэ

СИРОНОУТУН САЙЫННАРЫ ЭРЭЛЛЭЭХ ТИРЭБЭ

Бийиһи дойдубутугар ыһыллар сүһүөх кини
кэһмэйдээх мелiorативнай үлэлэр тыа хаһаайы-
стыбатын салгыи сайынарыга, кини көдүүһүн
үрдэтннэ, туруктаах урдуу үүһүүнү ыһыга эр-
длээх тирэһи үөскэтэллэр. Аһаардас аһыт сыһы-
а бийиэхэ мелiorациялаһыт сирдэр кэннэрэ 1600
тыһымыча кэһиһи гектарынан кэһиһиллэбит.

Уу хаһаайыстыбатын тэрлэтээр үлэһиттэрин
балтарга мөһүһүннээх арһыллара Мелиоратор кү-
нүн үлэһэ саһа ситиһиллээххэ көрөр. Саһа үү-
нүү ыһыллытар хайымы үлэ билгити 80 гыһ. кэрэһэ
гектар ситиһиллэбит уонна 50 тыһымычтан
тахса гектар куурдуллубут сирдэр бэлэмнэллэр
итэһинэ хаһаайыстыбаларга бириһинилэр.

1977 сыллаахха туһага таһаарыллыбит 788 ты-
һымыча гектар ситиһиллэр сиртэн 512 тыһымы-
ча гектарыгар уу куттарар-ардахтатар прогрессив-
най ыһыма туттулар. 310 тыһымыча гектарга
кэһини хабан ардахтатар массыналар тутту-
лар сабылаах ситиһиллэр системалар үлэһинилэр.

Бийиһи дойдубутугар аналлаах саһмай улахан
программа — Россия хара буора суох ээгэһи чэ-
гитини — ситиһиллээхти олоххо киллэрлэр. Маны
уруттан иһэр тэһимини модун куустээх произ-
водственной база туттулар, ол сотору кэһини
мелiorативнай үлэлэр нээһиһини тосту ула-
тыһынар кыагы биэрэрэ. Программаны олоххо
келлэрингэ биллэр-көстөр кылааһы «Язас-мели-
орация» холбоһук үлэһиттэрэ киллэрлэр. Кинилэр
бийиһи сым бастагы кварталыгар ССРС Уу ха-
һаайыстыбатыгар министрестэһын уонна пр. ф. о.
юз КК Кыһыл аһаастыны ыһыллытара итинни бис-
пийетки үһүс сыһын сорууда, тарын ССРС Кон-
ституцията биир сымла туолуутугар толорон ити-
һэр иһин охсуһаллар. Атын холбоһууттар коллек-
тивтара эмиэ үгүтэһини үлэһинилэр.

Улахан үлэлэр Сибиргэ уонна Дальнай Восток-
ка ыһыллаллар.

Производство көдүүһүн үрдэтннэ бригаднай бэ-
дэрээт ыһыма көмөлөһөр. Аһасты сыһы, холо-
бу, 4700-төн таһа хоһрасчетнай биригээдэлэр
430 мөлүйөһн солк. суумалаах тутар-таһар үлэ-
ри толорбуттар.

Ыһыл 800 тыһымыча гектар ситиһиллэр уон-
на 941 гектар куурдуллубут сирдэр туһага та-
һаарыллыахтара.

ССТА.

КЭСКИЛЛЭЭХТИК, БЫЛААННААХТЫК

— Аһааччы санаатын этэр —

Бийиһи, оройуонмут ку-
раан сирдээх-уоттаах бу-
ола, сүөһү инкистэһэр уон-
на сир оһоһууттар үгү-
түк эрдэһинилэр, дойду үө-
һүтэр от үүһүөх сотору-
сотору туора үрэхтэргэ кө-
һөн ыһыллыбыт. Ити ба-
рыта олоххо дьаһаха, үлэ-
һа таһыһа охсуулаах
көстөн турар.

Дьэ ол иһин кэһини
сыйларга хоһуна сирдэрин
оһорууга, Аһа уһуор
Нуотары уонна Куоһума
үрэхтэрин баһылааһынга
көрдөһү күүһүрдэ. Ити
саһмай сөһтөөх, кэһкиллээх
дыһаа. Кыһыга дьаһы-
а, бийиһи сайдыахха, мо-
дун куустээх техникалаах

үйэһэ айыада бэйэтэ биэр-
рин күүһүн бай биран оло-
руу хайдах да таһаарыт.
Сир оһорууну кэһитннэ,
хоһуна да, мөһчирэн да
сирдэрин тупсарыта
куоһууту сөһтөөхтэ
элбэх көмөлөөх «Икутме-
механизмострой» трест көһө
сыйдар механизмострой
коллектив уонна «Сель-
хозтехника» холбоһуун
курдук кыһаах тэрлэт-
лэрдөөх олорон кураһыта
быһаатарыт сатамат.

Бийиһи дьаһабыт эмиэ
бөрүкүтэ суох буолары
таһына. Саһы быһа таһы-
роһ, тыһымаһи сир-дойду
улаханын куурда-хата,
ичи аһыһи кэһитэ быһы-

тыһар эрэри, баччаһыга
дьэри халлаһтан, оһу-
наахха, хаһыма да уу
туһа иһик. Ыам мийа оһо-
чу кураһыта, бэс мийа
да эмиэ ончугу буолуох
курдук Оһоһо ончугу ма-
һыт дьаһаата аһаас мө-
түүрүгэр тиһэр.

Оройуон бастагы хаһа-
айыстыбата — Эрдик Эри-
тин аһыһыан сөһтөөх Ма-
ири, Боро, Халаһы урэх.
тарын туһага таһаарар
кэһини сыйларга элбэх
оту сөһтөөһүннээх, сүө-
һүтүһүн аһыһа суох
наһаата. Эрдиктэр аһы
Нуотары оһорторон эрдэ-
һэр, бийиһи «Сельхозтех-
ника» холбоһуун механи-
заттордара ити үрэххэ та-
һа баһаачча үлэһи ыһа-
кыһыллар. Оттон оройуон
аһы хаһаайыстыбалар
баччаһыга дьэри тоһо эрэ
тыһа-уһа суох, күн-дьыл
көһөрүн күүһүн олорор
курдулар. Бийиһи саһа-
аһыгар, бу аһаас сыһына.
Бийиһи, партия уонна
правительство обществен-
най сүөһү аһаастынан тоһо-
ло суох элбөтөн уонна ка-
ниттан ыһыллар бородуу-
суһаны лаһа үрдэтэн иһэр
сөһүгү туруорар кэһитэр,
сүөһүгэ бөһө туруктаах
аһыһы базатын төрийн
бөлүгүһүнэн сөһтөөх
салайааччылар, специа-
лиһтара күһнэтэ утумнаах-
тык, кэһкиллээхти дьа-
рыһаһыах тустаахтар.
Бийиһи курдук, наһа
оһоһары бэйэтэ тугу би-
рарин күүтэр көдүүһэ
суоһа дьэһиһэ айдылар.
Онон мийа, түмүктөн от-
тэхха, бийиһи сөһтөөх-
бит хоһуна сирдэрин кэһи-
тиннэ уонна тупсарыһы-
һа аһыһи ордук эрчим-
нээхтиһи, чопчу быһаа-
наахтык дьэһиһиһа-
таахтар дьэ саһыһы.

Е. КОЖУРОВ,
Дирин.

ТАДЖИКСКИЙ ССР. Урдуулаах кыһы сирин куттар-
дар модун тыһаһа уһуурута. «Кулабострой» трест
17 №-дээх ПМК-һы үлэһиттэрэ кыһаа кыһаары уһу-
һуруллар. Паргаскай оройуонна таһыһы-үдэ 5200
гектар сир туһага таһаарыһына. Урут тоһо да үү-
мэт сирдэригэр бийиһи үүһүөх ситиһиллэр.

Питиһеткэ бүтүүрүгэр эсэ 1500 гектар туһага та-
һаарыһылаах, 100 км сир аһыһаары үрэхтэр үөскө-
түлүһтэрэ.

СИМОНКА: Урдуулаах сир оһоруу.
Н. МИРЗОЕВ фотога. ССТА фотоһиһиһа.

Африка кишингэр баар дайду, Зайрга, хаан тохтубута хайны-үйс мй нэрингэ буолла: Французский уонна бельгийский нара, толлар президент Мобуту жандаринарын кытары бипргэ Заир согуруу өттүгэр, Шабэ провинцияда, дайду биллэргэ диктаторский режимин утары туһунаан күөдүйөн тахсы. Быт жоруот бастаанынан кырыктаахтын саба баттамыттар. «Төлөтүү нэ, мө калла, дйөн суруйар «Юманите» хаһыат, Мобуту режимигэр өстөөхтүү сыһыаннааха уорбаламчыты барытын ытмалаан илдьэлэр.

Зайрга тас дайдулар кареталара туохха олохуран баар буолан хаалдылар? Африка бу дайдулар буруйа суох дйөн тобо өлөөлөрү-өбөөлөрү?

Ити бопшуростарга эппэттир туһугар соторугаагыта бурдубут событыелары санаан илдьэлэр. Кишини баатарга сыл устатыгар Заир араас өттүлөрүгэр бастаанылар хаала да күөдүбүттөрө. Олору Конго национальнай босхолонуутун ф р о н т (КНБФ) салайбыта. Дайду хотугу, кишини уонна согурууну оройуоннара партизанский хамсаанынан хабыллынылар Мобуту жоруот утары туһуламчыт режимин утары өйөдүннөхтө эстэ дьадаһымттан, халайыраах полуктартан уонна былаастар аһара тойроохуларын мунур убукутарыгар тийбит киэн араага, лара тураллар. Орун бөдөн бастаанына өмкө ити Шабэ провинцияда ааспыт сый сапатыгар буолбута. Ол араасты дайдулар актинай сабыллылаах кытылларынан кырык, таахтар саба баттамыта.

Араасты державалар дйэ бу эмкө атын дайдулар ыстыктарыгар өбөннөрүлө эрө. ордон хаалар кыластах маршкеточнай режим өйүүр туһугар Заир жоруотун босхолонуулаах хамсаанын хаагы ти, мкрдэргэ даудулар жандарм оруолун ооньсоон араалар. Арааа дайдулар

ити амьдарбат режимин тобо өйүүлэрэ кистах буолбутах. Заир—бу сир, тэн хостонор туһаанах байдуон дьаһыах кыла-добыада. Киин аан дайду хостонор кобалау аһа-рым, балаача албох алта-кы, ураны, промышленнай алмаһы уонна атын даһа-ны стратегическай сырыну бипрэр. Макина аһардас американык уонна бельгийский капитал угуллу-та мпалкара долларга төг-нөһөр. АХШ, Бельгия,

Аан дайду ТЕМАТЫГАР БЭСИЭДЭ

Франция, Англия, ГФР Заир сириттэн сыналаах сырыну хоро тасымтара албох сыл буолла, оуоха африканык көлөбүннэри буор-босхо туһана-лар. Киинлар ону тэгэ Зайрга табыгастаах байан-най-стратегическай пла-дарм быһытынан көрө-лөр. Ол пладарм иалхым прогрессивнай африка-нык жосурдустолору, бас-татай туран Ангола эдэр народнай республикатын, утары туһуланар. Оттон ГФР, киин ракетнай сарга сабыи оносторун бобор аан дайдуларга өбүлүннэлэр кэһэ турал. Зайрга бал-листическай уонна кынат-гаах ракеталары хаһык да мөһөйз суох айар уонна боруулаһылар.

Байдаларгэр табыгастаах режимн быһаһыр туһугар НАТО дайдулар Зайрга утары сабыллылаах кы-лым интервенцияга тур-буттара кишини дьыһтар-гэтэр дуо? «Шабэ опера-ция» ГФР-гар буолан аас-пыт кистэлэң субэ мун-дыаха ырыттылан оло-хулабуута уонна муһна-ры НАТО Европатаагы холбоһуктаах сабыллы-лаах күүстөрүн кылаабы-най командующай аме-риканский генерал А. Хейт салайан кыһыта. Ойно Алжирга уонна Вьет-намыа сыдыан оһыт му-һуһмут французский тас дайдулардаагы легион,

ону тэгэ бельгийский чаас-тар бас быһааччылар уонна атын араа дайду-ларга мустубут кыһы-ламмытар кыһыттыны ил-дытара. Сэрэн сабын, араас дэрэһиннэр, о. д. а. американык байманнай транспортнай самолёттар тасымтара.

Байдаларын оройууларын туһунаан ама быһаарар ту-һугар НАТО дайдулар «Зайргаагы интвенция Со-ветскай Союз уонна Куба кытталларына» туһунаан дайдогу тарганытара. Ол табыллыбатар аны Шабэ баа баар этас дайдулар дьоннорун быһаһыны» ту-һунаан атын дайдогу орон таһаарытара. Итинник үрүң сабынан тигиллэбит куолулааһыннан туму-дуктанан интервеннэр ара-багы монополиялар бэт биллэлэрин буолар хайа-рудатын сүрүл предприя-тиялар тумулаһуот сарда-ры—Шабэ провинциялы быдыһаһыны көтөтөлөр.

Вашингтонга буолан ааспыт НАТО советын савасы сессиятыгар евро-африканык күүстэр дйөн багытааччыны төрийни быһаана дьүүлэллэллэбитэ олус башы. Олор Зайрга жандарм оруолун толо-руох тустаахтар. Ити күү-стэргэ французский уонна бельгийский чаастары сар-га Слоновой Кость кыты-лымы, Марокко, Габон, Се-негал курдук Африка ар-даны хайыскаһы туһулар режимнордох дайдуларын сарыстар тардылаахтаах-тар. Ити күүстэр НАТО дайдуларыгар бас бэр-кериалистээр быдыаһы-нар. Ойон буолардыа аф-риканецтар кыһыттырыа атын африкандыгар туу-йар туһунаан империалист-тар өрдөөнүттэн санаабыт санааларын олоххо кыла-рыи туһунаан тыл барар. Империалисттар итинниккэ маарыгыннар тактикаһы Азияга, чуоллаан Вьетнам-га, хайы-үйс туттан ту-раллар. Ол туохха тири-тин ким барыта билэр.

Африкара араастылар ити маневрдарын по хо-бонун ухам чуолкайдик өйдүүр буолан иһэлэр.

Ити курдук, Тапалыи ха-һыта «Дейли Ньюс» им-периалистар үһсө ахтыл-дыах евро-африканык күүстөрү континент көлө-кө оройуоннарыгар байдалын баһыттылааһынарын он-кунаан хааллары дьаһа-лытар туһунаахтарыан ба-дараллар дйөн суруйбута. Зайргаагы собыллылар кыһаалларыгар Пекин дьыһыах оруола аһа-чуолкайданаа иһэр. Киин бэйэтэ национальнай-бос-холонуулаах хамсаанын көмүскөчү курдук ту-тар, оттон дьаһалаттар ити хамсаанын саба бат-тыгар империалисттар со-кулаастарынан буолар. Пекин кыһаата НАТО дайдулары Зайрга интер-венцияларын бипрөөбүт чакчыга даһаны оуоха арылхай даһаастабыллан буолар.

Аан дайду прогрессив-най общественноа импе-риалисттар—Африка жоруот-тарын конгуларын туу-йааччылар дьыһылырын хаа мөһүннэн жоруотуур СССР уонна атын социа-листическай дайдулар ити жоруоттар байдалын дьа-һаларын бэйэлэри быһа-рыларга, бэйэлэрин дай-дуларын аймалытан ба-айын байдаларын уйгулары-гар туһунаагы оуоһунай дьулуһууларын өйүүчүлөр.

В. СЕРОВ, ССТА.

Кубага баан сылы бы-ла жоруулар. Бу ми-нагас астаах култура 30 тыһ. гектарга үүн-өрүлэр.

СНМОНКА: үүнүрү-жоруу. ССТА фотохрониката

Сага фильмнэр ВЭСШЫН ЭКРАНА

Бөдөн заводна кинрэн сүлэит оловун сага эрэ саалаабыт сөмөй уол-чаан Алеша алдас үктө-гөң хаһык эрэ Валетон бабыллытаах көрөһө-суох барыт көлдүүн кө-көттөр хамсааныларга-гар түбөһөр. Уолтаан кы-ңыллэртэн араһымын, сабыдыагы утары кыры-таахтык охсуһуууун, эдэркээн оловун толук бипринитин «Ленфильм» киностудия «Правинаю-Сой» дйөн сага уус-уран хартылытагыгар нөрүөх-хүт.

«Ленфильм» студия өңиөөх «Длинное, дли-ное дело...» дйөн атын дйитэтэгэр следовател-үлэтигэр үрдүк принци-пальностоох, майгы-си-гили өттүнөн кытаанах позициялаах буолуу Дьө-һуһнаах суолтатын туһу-нан көпсөһөр. Оруолларга Евгений Леонид, Влади-мир Заманский, Михаил

Глузский үһүлүннүлэр. Бу студия кэтит экран-наах, өңиөөх «Исполня-ющий обязанности» дйөн үһүс үлэтэ бырайыак-тыгар мастерской үлэһит-төрүн, кинилэр уустук архитектурнай уонна пси-хологическай проблемала-ры быһаарымыларын. Бу мастерскойга үлэһит, архитектор эбэһиннэһини толорооччу көтөхтөн үрө-нэр студент Илья Федо-ров (артист Виктор Фе-дин) дьаһалаа айымны, лаахтык сыһыаннаһытын туһунаан иһэрэхтин сөһөр-тир.

Орто Азиятаагы ааспыт олох ынырык сокуоннара эдэр дьон дуһаларын эмсэгэлэтинтин туһунаан кэтит экраннаах «Когда-костановилась мелница» дйөн таһиһиһкай, үлэтэ-хамнаһка, сорох быстах да дьаһаларга принци-пальнаа суох сыһыан-наһы улахан нөдөөһө

тирдэһэн сөптөөгүн туһу-наан «Тревоги осеннего-дня» дйөн литовский хар-тылылар болдомтону тар-дыахтара.

Тас дайдулардаагы фильмкэртэн ГДР «Пона-зия фотографа» дйөн дйитэтэ — «Полиция» (10-на эрий) дйөн сарият-тан. Бу уустук быһылаан-наах киинэда биллэһил-эһинианкер Юрген Фроран ооньнуур.

Румыния «Об одном-инде счастья» дйөн про-блемнай киинэ-сэһинитэр олоххо бэйэтэн суолун талар эдэр инженер ис-торията көрөхсөбиллэах-тык көпсөһөр.

1938 сыл. Фашистский Италия Марчелло Клер-ичи кистэлэң полиция аге-лынан буолар уонна Па-рижга бэйэтэн учууталын антифашист-про ф е с с о р Куадрины өлөрүүнү та-рийэр. Итинник кынан, агент карьератын чыпча-алыгар чугаһылар. Ол эрээри 1943 сыл ос-мыйн 25 күнүгэр Италия-га фашизм суулар, Кле-ричига эмиэ араастаа-рымаатылар кыһалар ти-

риир. Италиянык «Кон-формист» дйөн киинэ ис хоһооно итинни.

АХШ «Алиса здесь, больше не живет» дйөн фильм—кэргэнэ автомо-биль авариятыгар түбө-һөн өлбүтүн кэһэ уол оовотун кытта туох даһа-ны айыры-таннара суох кыһыһылар туран хаал-быт 27 саастаах аме-риканна кытаанах дьыл-дын туһунаан.

Тиһээр, японский «Когда сы не сбываю-ся» дйөн хартыына Япо-ния боростуой дьонун олохторун, чарьыһай түүллэре хаһан да туол-батын үрдүнэн үөрө-көтө сылдыалларын уонна олоххо тапталларын сү-тэртэтирин сөһөртир.

Маны тэгэ бас ийгыар «Мосфильм» киностудия «Положение победителей» кыини сериялаах өңиөөх «Пылающий континент», кэтит экраннаах, өңиөөх «Безотцовщина», өңиөөх «Гусарская баллада», о. д. а. фильмнэр хат-тан нөрдөрүллэлэр. С. ДАНИЛОВ.

риир. Италиянык «Кон-формист» дйөн киинэ ис хоһооно итинни.

АХШ «Алиса здесь, больше не живет» дйөн фильм—кэргэнэ автомо-биль авариятыгар түбө-һөн өлбүтүн кэһэ уол оовотун кытта туох даһа-ны айыры-таннара суох кыһыһылар туран хаал-быт 27 саастаах аме-риканна кытаанах дьыл-дын туһунаан.

Тиһээр, японский «Когда сы не сбываю-ся» дйөн хартыына Япо-ния боростуой дьонун олохторун, чарьыһай түүллэре хаһан да туол-батын үрдүнэн үөрө-көтө сылдыалларын уонна олоххо тапталларын сү-тэртэтирин сөһөртир.

Маны тэгэ бас ийгыар «Мосфильм» киностудия «Положение победителей» кыини сериялаах өңиөөх «Пылающий континент», кэтит экраннаах, өңиөөх «Безотцовщина», өңиөөх «Гусарская баллада», о. д. а. фильмнэр хат-тан нөрдөрүллэлэр. С. ДАНИЛОВ.

Е. И. Курашов аатынан Чурапчы орто оскуолаты-гар мам ыһыа 16—26 күн-нөртөр «Айылда иһи до-руобуйатыгар туһата» дйөн бөрт иһэрэһинэй декада кытылыһа. Декаданы биология учуутала Т. С. Батрафова уонна оскуола фелдшера В. Д. Васи-льева көүдүлэһ төрийдилэр.

Үөрэнэчилэргэ оро-йуонналары эмтир-сиптар-най холбоһук 11 үлэһиттэ-ри уонкайа 18 темада лек-ция аахтылар. Кинилэр ортолоругар Кыһыл Кыра-ас общество оройуондаагы одо-ноһиһын председатели хирург-анестезиолог М. Л. Федосов, оройуон подна-тра М. М. Вурнашова, пе-диатрлар Е. Н. Скрабин, М. С. Оновенникова, «раттар М. С. Иванова, П. П. Попова у. д. а. бааллар.

Декада кэмтигар оскуо-лада дьесхох үлэһиттэ-рэ аһа кылаһытаатылар. Он курдук, күөх зонаны ха-рыстааһын туһунаан дьесхох кылаһыһы дьеситчэһ С. И. Тоскин көпсөһө, айыл-га харыстааһын атын туталх бопшуростарыгар дьесхох дйектора П. П. Дьячковский, дьесхох ин-женера Н. Р. Дьячковский бөһөдө опорулар. Баһа М-иастыра, Лева Алма-ев, Ильяна Дитлаев (бөһө

Ити күн оовох кондөрт көрдөрдүлэр, айылга ха-рыстааһыгар уонна сар-сыардаагы гимнастика ту-һунаан киинэ-сурунааллары коллективнай көрүү тари-лыһа.

С. ПОПОВ.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНОВ.

Быйыл иһыны бултааһын бобуулаах. Сельсоветтар инспектордар, булчуттар обществен-дарыи маһаһыгм сүһүөх тэриһталар, общественнай инспектордар браконьердаһыны утары охсуһууну күүбүрдэллэрэ хаада.

РАЙСОВЕТ ИСПОЛКОМА.

«Чурапчы» сөһөх дирекцията, парткома, профсоюз работкома, Сылан сельсоветын не-полкома рабочим председателигар Ваһшев Борис Пахомовича киин таһыгар ааһа БЛИШЕВ ПАХОМ ЕГОРОВИЧ уһун марахан ыраһыттан өлбүтүнэн дйриг кутурдаһына тиһэрэлэр.